

*Муляр І. В.,**кандидат філологічних наук,**доцент кафедри перекладу та лінгвістичної підготовки іноземців
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара*

НАЗВИ МЕБЛЕВИХ АКСЕСУАРІВ (ПОДУШОК З ПУХОВИМ ТА ПІР'ЯНИМ НАПОВНЮВАЧЕМ) В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Анотація. Пропонована стаття присвячена вивченню сучасної лексики на позначення назв дрібних предметів меблювання, а саме: подушок з пуховим та пір'яним наповнювачем. Зокрема досліджено структурно-семантичні та граматичні особливості зазначених лексем, зафіксованих в інтернет-джерелах, присвячених продажу та рекламуванню цієї продукції, названо принципи класифікації груп досліджуваної лексики, з'ясовано чинники формування системи меблевої номінації, проаналізовано структурно-семантичні особливості меблевих лексем.

Мета статті – дослідити структурно-семантичні особливості лексики на позначення меблевих аксесуарів, а саме: подушок з пуховим та пір'яним наповнювачем. Для досягнення мети ставимо завдання: 1) розкрити зміст поняття «предметно-тематична характеристика» лексики на позначення таких назв меблевих аксесуарів, як подушки з пуховим та пір'яним наповнювачем; 2) описати структурно-семантичні особливості аналізованих лексем; 3) визначити чинники формування системи меблевої номінації; 4) визначити динамічні процеси структурно-семантичних перетворень лексики на позначення подушок з пуховим та пір'яним наповнювачем.

Для аналізу застосовано метод описово-аналітичний, метод класифікації й узагальнення; прийоми інтерпретації та порівняльний аналіз мовного матеріалу; структурно-семантичний аналіз.

Наукова новизна праці полягає в тому, що в ній уперше здійснено лінгвістичний аналіз назв дрібних продуктів меблювання – подушок з пуховим та пір'яним наповнювачем, з'ясовано не лише лексико-семантичні особливості цих назв, а й скеровано увагу на експлікацію в них ідей рекламування. До аналізу залучено фактичний матеріал, який ще не був предметом дослідження.

Під час лінгвістичного аналізу назв меблевих аксесуарів (подушок з пуховим та пір'яним наповнювачем) із застосуванням логіко-предметної класифікації виокремлено кілька лексико-тематичних груп, що є свідченням системності аналізованої тематичної групи. Розуміння цих характеристик є важливим для правильного використання цих термінів у професійній комунікації виробників подушок, лікарів-ортопедів, продавців, рекламників та споживачів. Особливістю структури назв подушок є те, що в номінації використано іншомовні назви та цифрові показники. Саме це є недоліком, який потребує вноормування.

Перспективою подальшого наукового пошуку можна вважати вивчення проблем перекладу досліджуваних назв та укладання галузевих словників назв меблевих аксесуарів.

Ключові слова: меблева лексика, термінологія, ортопедичні подушки, інтер'єр приміщення, дизайн меблів, назви меблів, меблеві аксесуари.

Постановка проблеми. Тематична група назв меблевих аксесуарів останнє десятиріччя перебуває в стадії активного розвитку. Наразі ці вироби меблювання, а саме: матраци, ортопедичні подушки тощо – є визначальними в питанні комфортного сну та відпочинку, екологічності, користі для здоров'я хребта та інших органів, оскільки вони є необхідним додатковим елементом до предметів меблів, призначених для відпочинку та сну, без яких подекуди сам предмет меблів не виконує повноцінно своїх функцій. Галузь виробництва цих предметів постійно вдосконалюється та безупинно зазнає змін, має високий попит завдяки використанню інноваційних матеріалів, міцно співпрацюючи із медичною галуззю та галузями технологій, втілюючи їхні досягнення. Виробники впроваджують нові ідеї та створюють численні якісні моделі, які відповідають нормам сьогодення.

Сучасну лексику на позначення подушок з пуховим та пір'яним наповнювачем, яка є частиною назв ортопедичних подушок – дрібних меблевих аксесуарів, призначених для сну та відпочинку, інтенсивно поповнюють нові найменування, у семантиці яких відбито назви матеріалів виготовлення (наповнювача, чохла), розмір, колір, призначення, ознаки форми, особливості декорування, вид наповнювача, технологічні характеристики, номер моделі, назва виробника, додаткові функції тощо. Саме такі ознаки є визначальними для назв різних продуктів меблювання, зокрема великих і дрібних меблевих аксесуарів. Особливістю визначеної тематичної групи є її проміжне місце між побутовою і професійною лексикою виробників меблів, лікарів-ортопедів та фахівців з продажу й рекламування продукції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Назви меблів було розглянуто, зокрема обґрунтовано потребу лексико-тематичної класифікації цих назв в українській мові у праці І. В. Муляр [1, с. 205 – 209], значне поповнення меблевої номінації відбито в наших останніх дослідженнях, де здійснено лінгвістичний аналіз назв великих та дрібних меблевих аксесуарів, а саме: ортопедичних матраців та ортопедичних подушок [2, с. 76 – 83], [3, с. 124–132].

Актуальність дослідження зумовлена кількома важливими чинниками. По-перше, спостерігається стрімке зростання попиту на предмети меблювання, призначені для сну та відпочинку людей будь-якого віку, що також є засобами профілактики й лікування різноманітних захворювань опорно-рухового апарату.

По-друге, відбувається постійне розширення асортименту цих виробів на міжнародному ринку, що створює потребу в уніфікованому підході до означення цих назв. Крім того, є потреба у створенні стандартизованої термінології в меблевій та медич-

ній галузях, які послуговуються цією лексикою, що водночас сприятиме забезпеченню ефективної комунікації між виробниками, продавцями та споживачами.

Лексика на позначення меблевих аксесуарів потребує чіткого розмежування за критеріями-мотиваторами, вивчення її структурного вираження в науковій літературі, зокрема в словниках, каталогах, номенклатурних книгах-класифікаторах. У зв'язку з цим є потреба дослідити структурно-семантичні особливості лексем, що повніше розкривають групу лексики на позначення ортопедичних подушок на матеріалі, який ще не підлягав лінгвістичному аналізу.

Фактичний матеріал дослідження дібрано з електронних ресурсів, присвячених продажу та рекламуванню сучасних назв продуктів меблювання, зокрема до аналізу було залучено (журнали «Mirson», <https://mirson.ua/podushki>; Olvi, <https://olvi.ua/>; Олві, <https://ortosalon.ua/olvi/>; Penelope Bedroom, <https://penelopebedroom.com.ua/>; Мирсон <https://mirson.ua/podushki/puhovye/>; Come-For, <https://come-for.com/product/podushka/>).

Мета статті – дослідити структурно-семантичні особливості лексики на позначення меблевих аксесуарів, а саме: подушок з пуховим та пір'яним наповнювачем. Цей матеріал ще не залучали до лінгвістичного аналізу.

Для досягнення окресленої мети ставимо такі **завдання**: 1) розкрити зміст поняття «предметно-тематична характеристика» лексики на позначення таких назв меблевих аксесуарів, як подушки з пуховим та пір'яним наповнювачем; 2) описати структурно-семантичні особливості аналізованих лексем; 3) визначити чинники формування системи меблевої номінації; 4) визначити динамічні процеси структурно-семантичних перетворень лексики на позначення подушок з пуховим та пір'яним наповнювачем.

Об'єктом дослідження є меблева лексика, зокрема назви аксесуарів на позначення подушок з пуховим та пір'яним наповнювачем в українській мові.

Предметом вивчення є структурно-семантичні та граматичні особливості цієї лексики.

Виклад матеріалу. Дослідження тематичних груп лексики є важливим чинником вивчення лексико-семантичної системи мови. У складі лексичної системи української мови особливе місце посідає меблева лексика, оскільки меблі, які вона номінує, є елементами не лише матеріальної, а й духовної культури народу. Культура побуту постійно зазнає певних змін. Ці зміни призводять, з одного боку, до архаїзації лексики досліджуваної групи, а з іншого, – до появи нових назв. Лексика на позначення меблевих аксесуарів – це складна багатокомпонентна терміносистема, яка розглядає формування меблевої лексики з погляду історичних, географічних, соціокультурних факторів впливу.

Подушки для сну з пуховим та пір'яним наповнювачем є частиною назв продуктів меблювання, або дрібних меблевих аксесуарів, таких як ортопедичні подушки з ефектом пам'яті, виготовлені з інноваційних матеріалів та призначені для сну та відпочинку. Ці назви постають досить складною системою, компоненти якої виокремлюємо на основі логіко-предметного членування.

Динамічність цієї тематичної підгрупи в складі меблевої термінології спостережено в постійному поповненні новими термінами, що відбивають розвиток меблевої галузі і медичної науки та практики. Поява нових методів діагностики та ліку-

вання, розвиток медичних технологій, спричинюють створення нових термінів. У такому разі процес термінотворення в сфері меблевих аксесуарів відбувається як за рахунок власних мовних ресурсів, так і шляхом запозичення з інших мов.

Враховуючи зв'язки між предметами матеріальної дійсності, аналізовану лексико-тематичну групу диференціюємо в такий спосіб:

1. Назви *подушок із пір'я* за матеріалом наповнення, які поділяємо на назви *подушок з натуральним наповнювачем* та назви *подушок зі штучним наповнювачем*.

Це двокомпонентні назви (найчастіше – словосполучення на зразок прикметник + іменник (або навпаки), у структурі яких відбито інформацію, що детальніше характеризує цей предмет – назву натурального матеріалу наповнення (пуху або волокна). Різновидами назв *подушок з натуральним наповнювачем* є такі:

подушка пухова – назва подушки, виготовленої з натурального пуху гуски, гагачого або штучного (лебединого); є легкою, комфортною, гігроскопічною; має гарну теплопровідність та ефект пам'яті (набуває форми голови та шиї); подекуди викликає алергічну реакцію;

подушка вовняна – назва подушки, виготовленої з натурального овечої вовни; відрізняється відмінною теплопровідністю та повітропроникністю, добре вбирає вологу; основною перевагою є лікувальний вплив на людину;

подушка бамбукова – назва подушки, виготовленої з натурального екологічно чистого бамбуку, який не гниє; унеможливує появу грибкових утворень, не вбирає запахи, не вимагає ретельного догляду; добре зберігає форму;

подушка евкаліптова – назва подушки, виготовленої з натурального волокна евкаліпту; є екологічно безпечною, міцною, легкою; добре вбирає вологу, запобігає розмноженню шкідливих мікроорганізмів; підходить для алергіків;

подушка шовкова – назва подушки, виготовленої з натурального шовку; має відмінну теплопровідність, відсутність грибкових утворень, служить тривалий час; є корисною для шкіри;

подушка бавовняна – назва подушки, виготовленої з натуральної бавовни; не викликає алергії, добре вбирає вологу і проводить тепло.

Крім того, у фаховій літературі в структурі назв подушок з натуральним наповнювачем також наявні додаткові компоненти, які вказують на особливості пружності виробу, ступінь відновлення (*пружна, пухка, м'яка* тощо), розмір та вагу (*велика, стандартна, середня, легка*), призначення (*шийна – для шиї, для спини, для сну на боці, для сну на животі, для опори, для читання, для підлоктників*), додаткові характеристики (*тепла, без запаху та пилу, з антиалергічним просоченням, з порожнистим центром, високої якості* тощо). У складених назвах також відбито вид наповнювача та його категорію, де наявні цифрові показники, що вказують на якісний склад наповнювача, номер чи серію моделі, рекламну англійську назву наповнювача (*пружна подушка зі 100% пуху Extra №108, подушка Extra Premium з білого пуху Royal №3051, подушка Extra Premium Valentino з 90% пуху №103*). Такими сучасними назвами є, наприклад: *м'яка подушка пухова зі 100% пуху Extra №106; середня подушка пухова зі 100% пуху Extra №107; пружна подушка Extra Premium з білого пуху Royal №3051; середня пухова трикамерна подушка Valentino №203;*

середня пухова подушка *Extra Premium Valentino* з 90% пуху №103; середня пухова подушка *Extra Premium Royal* з 90% пуху №105; середня пухова подушка *DeLuxe Hand Made* зі 100% пуху ДеЛюкс №901; пружна пухова подушка *DeLuxe №102*; пружна пухова подушка трикамерна №2774 *Delicate Classic*; пружна пухова подушка трикамерна №2771 *Delicate Lux*; подушка пухова *Royal* середня; м'яка подушка з натуральним пухо-пир'яним наповнювачем Грета, подушка пухова *Royal* середня тощо. Такі терміни характеризуються високою інформативністю та системністю, оскільки кожен терміноелемент несе певне смислове навантаження, однак назви подушок такого зразка вважаємо недоліком термінології, що потребує вноrmування, вироблення однослівних назв з подальшою їх стандартизацією.

2. Назви подушок за технологією виготовлення: *подушка однокамерна, подушка двокамерна, подушка трикамерна, подушка двозонна (для голови та шиї), подушка комбінована, подушка пружна, подушка двошарова, подушка м'яка, подушка еластична.*

3. Назви подушок за додатковими технологічними характеристиками: *подушка з антиалергійним просоченням, подушка антиалергійна, подушка ортопедична, подушка комфортна, подушка анатомічна; подушка, що складається; подушка без запаху та пилу.*

4. Назви подушок за розміром: *подушка середня, подушка велика, подушка стандартна, подушка індивідуальна, подушка маленька.*

5. Назви подушок за дотиковою характеристикою: *подушка м'яка, подушка пухнаста, подушка ніжна, подушка еластична, подушка повітряна, подушка тепла, подушка невагома, подушка легка.*

6. Назви подушок за призначенням: *подушка для шиї, подушка для спини, подушка для живота, подушка для вирівнювання хребта, подушка для голови, подушка для підтримки під час вагітності, подушка для сну на боці, подушка для сну на спині.*

7. Назви подушок за формою: *подушка у формі метелика, подушка з порожнистим центром, подушка у формі валика, подушка у формі кола, подушка у формі кільця, подушка напівкругла, подушка у формі риби, подушка у формі сонечка.*

В аналізовану лексико-тематичну групу також входять:

1. Назви зовнішньої тканини подушок: *тик, бавовна, шовк, італійський сатин* тощо.

2. Назви матеріалів наповнення п'яних подушок: *натуральний гусячий пух, натуральний гагачий пух, штучний лебединий пух, овеча вовна, натуральний бамбук, евкаліпт, натуральна бавовна, силіконізовані поліестерні кульки, натуральна пухо-пир'яна суміш, поліестер* тощо.

3. Назви пухового наповнювача за кольором: *білий пух, біло-сірий пух, сірий пух.*

4. Назви чохла для подушок: *захисний чохол, зовнішній чохол, внутрішній чохол.*

5. Назви частин наповнювача подушки: *зовнішні камери, внутрішні камери, додаткові камери.*

6. Рекламні назви пухового матеріалу наповнення: *білий пух Royal, пух Extra, пух ДеЛюкс, білий пух Delicate Classic, пух Delicate Lux, Valentino пух, DeLuxe HAND MADE, сатин Royal Pearl, пух Преміум.*

Крім зазначених структурних недоліків аналізованих назв, варто вказати й на іншу проблему, а саме: на значну кількість

іншомовних елементів, серед яких наявні транслітеровані назви (*Преміум, ДеЛюкс*), а також подані латиницею (*Delicate Classic*). Такими неологізмами послуговуються переважно фахівці з продажу та реклами, мало дбаючи про стислість і національну форму термінів. У завдання мовознавців входить упорядкування галузевих термінологій відповідно до стандартів створення терміносистем.

Висновки. Під час лінгвістичного аналізу назв меблевих аксесуарів (подушок з пуховим та п'яним наповнювачем) із застосуванням логіко-предметної класифікації виокремлено кілька лексико-тематичних груп, що є свідченням системності аналізованої тематичної групи. Розуміння цих характеристик є важливим для правильного використання цих термінів у професійній комунікації виробників подушок, лікарів-ортопедів, продавців, рекламістів та споживачів. Особливістю структури назв подушок є те, що в номінації використано іншомовні назви та цифрові покажчики. Саме це є недоліком, який потребує вноrmування.

Перспективою подальшого наукового пошуку можна вважати вивчення проблем перекладу досліджуваних назв та укладання галузевих словників назв меблевих аксесуарів.

Література:

- Муляр І.В. Лексико-тематичні парадигми найменувань меблів житлового приміщення в українській мові. *Вісник Дніпропетровського університету : наук. журнал. Сер. Мовознавство / відп. ред. Т. С. Пристайко. Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ, 2008. Вип. 14 (11); Т. 16. С. 205–209.*
- Муляр І. В. Назви дрібних меблевих аксесуарів у сучасній українській мові. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Сер. Філологія. Т. 51. 2022. С. 76–83.*
- Муляр І.В. Назви меблевих аксесуарів у сучасній українській мові. *Ukrainian sense. Український смисл: науковий збірник / ред. І.С. Попова. Дніпро: Ліра, 2021. Вип. 2. С. 124–132.*

Muliar I. Names of furniture accessories (pillows with down and feather filling) in Ukrainian language

Summary. The proposed article is dedicated to the study of modern vocabulary denoting the names of small furniture items, specifically pillows with down and feather filling. The research examines the structural-semantic and grammatical features of these lexemes, as recorded in internet sources related to the sale and advertising of such products. The principles of classification for the studied lexical groups are outlined, the factors influencing the formation of furniture-related nomenclature are identified, and the structural-semantic characteristics of furniture-related lexemes are analyzed.

The aim of the article is to investigate the structural-semantic features of vocabulary used to denote furniture accessories, particularly pillows with down and feather filling. To achieve this goal, the following tasks are set: 1. To clarify the concept of «thematic-objective characterization» of vocabulary referring to such furniture accessories as down and feather pillows. 2. To describe the structural-semantic features of the analyzed lexemes. 3. To determine the factors shaping the system of furniture-related nomenclature. 4. To identify dynamic processes of structural-semantic transformations in the vocabulary used for down and feather pillows.

The study employs descriptive-analytical and classification-generalization methods, as well as interpretative techniques, comparative analysis of linguistic material, and structural-semantic analysis.

The scientific novelty of the work lies in the fact that it is the first linguistic analysis of the names of small furniture products-down and feather pillows-focusing not only on their lexico-semantic features but also on their advertising implications. The study incorporates previously unexamined factual material.

Through linguistic analysis of furniture accessory names (down and feather pillows) using logical-objective classification, several lexical-thematic groups were identified, demonstrating the systematic nature of the studied thematic group. Understanding these characteristics is crucial for the proper use of these terms in professional communication

among pillow manufacturers, orthopedists, salespeople, advertisers, and consumers.

A notable structural feature of pillow names is the use of foreign terms and numerical indicators in their nomenclature, which is a drawback requiring standardization.

A promising direction for further research could be the study of translation challenges for the examined terms and the compilation of specialized dictionaries of furniture accessory terminology.

Key words: furniture vocabulary, terminology, orthopedic pillows, interior design, furniture design, furniture names, furniture accessories.